

TEZĂUR LITURGIC

23 IANUARIE

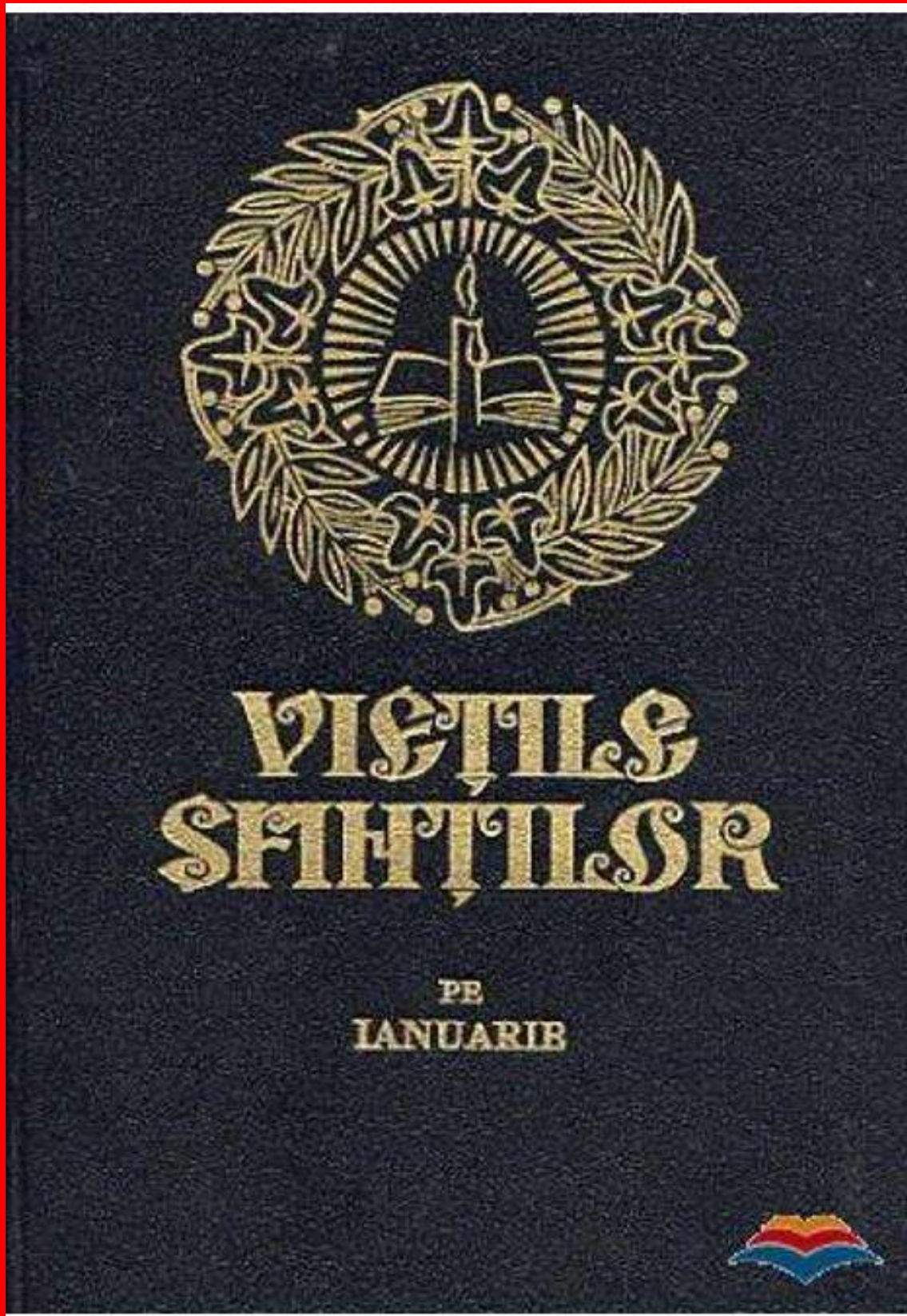
**VIATA
SF.IERARH-MUCENIC
CLEMENT,
EPISCOPUL ANCIREI**

*

**SF.MUCENIC
AGANTANGHEL
DE LA ANCIRA**

**VIETILE SFINȚILOR-01
ROMAN,2001**

Viața și pătimirea Sfântului Sfințitului Mucenic Clement, Episcopul Ancirei, a Sfântului Mucenic Agatanghel și a celor dimpreună cu dînșii (23 ianuarie)

(După Metafrast)

După ce au trecut de la nașterea Domnului nostru Iisus Hristos 250 de ani - în vremea împărăției lui Valerian (253-259) -, cetatea de scaun a Ancirei, din părțile Galatiei, a odrăslit pe acest Sfânt Mucenic Clement, ca pe o ramură aleasă de vie, plină de mulți struguri ai duhovniceștilor daruri, de prea bun neam. Părinții lui nu erau de o credință. Tatăl său era elin, slujitor păgînătății idolești, iar maica sa era creștină, născută din părinți creștini, crescută în dreapta credință creștinească și în buna învățătură. Numele ei era Sofia, care fără de voie s-a însoțit cu bărbatul cel necredincios, căci părinții ei așteptau împlinirea cuvintelor apostolești, care zic: "Bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă".

Dar n-a fost așa precum se așteptau ei, căci el aflîndu-se în adîncul păgînătății și cuprinzîndu-se de întunericul închinării idolești, nu voia nici să se

uite spre lumina lui Hristos, ba se sîrguia încă în tot chipul, să atragă la păgînatate și pe soția sa, Sofia. Ea, de asemenea, se îngrijea să-l povățuiască pe calea adevărului, îndemnîndu-l ziua și noaptea, arătîndu-i calea cea mîntuitoare; dar nimic n-a sporit, împietrindu-se inima lui. Deci, Sofia se ruga lui Hristos, ca El să fie milostiv către dînșii și să le facă parte, ca deși uniți cu trupurile, să se despartă, de vreme ce nu au amîndoi un duh.

Iar Domnul nostru Iisus Hristos, ascultînd rugăciunile roabei Sale, și milostivindu-Se de dînsa, a liberat-o degrab de jugul necredinciosului bărbat; căci ca pe un netrebnic și împietrit cu inima, lepădîndu-l cu totul, i-a poruncit lui să se ducă din acestea de aici. Deci, a murit acela, lăsînd după dînsul întîiul născut, fiu mic în scutece, prunc de parte bărbătească, pe care fericita maică Sofia îl hrănea mai mult cu dreapta credință, decît cu laptele, și l-a adus la Hristos, luminîndu-l cu Sfîntul Botez și i-a dat numele Clement, care în limba grecească, înseamnă "mlădiță de vie". Deci, cuviincios i-a dat lui numele acela, ca o proorociță, înainte văzîndu-l că este o stîlpare a viței celei adevărate a lui Hristos, care avea să aducă mulți struguri prin sufletele omenești. Apoi, i-a proorocit că va fi mărturisitor ales al preasfîntului nume al lui Iisus Hristos și își

va vărsa sîngele său și își va pune sufletul său pentru El și se va săvîrși ca un pătimator și mucenic al lui Hristos.

Deci, îl învăța pe el sfintele cărți și obiceiurile cele bune și la toată fapta bună îl povățuia. Crescînd copilul cu anii și cu înțelepciunea, și acum fiind aproape de 12 ani, Sfînta Sofia, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit, pe care cunoscîndu-l mai înainte, încă pe patul durerii zăcînd și dorind ca fiul ei să fie moștenitor, nu atît al bogăției celei materiale, pe cît al celei nemateriale și duhovnicești, al faptelor bune, îl învăța ca o maică, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l și zicîndu-i:

"Fiul meu preaiubit, cel ce din scutece ai fost orfan de tatăl tău, dar n-ai sărăcit, pentru că tată îți este ție Hristos Dumnezeu, Cel ce te îmbogățește cu darurile Sale. Eu, fiule, te-am născut cu trupul, iar Hristos Dumnezeu te-a născut cu duhul; deci, pe Acela să știi că-ți este tată, Aceluia să te știi că ești fiu și te păzește ca nu în zadar să fii înfiat lui Dumnezeu; slujește lui Hristos Domnul, în Hristos pune-ți nădejdea ta, căci Acela cu adevărat este mîntuirea noastră și viața cea fără de moarte; Acela din cer S-a pogorît la noi, ca pe noi cu El să ne ridice; Acela ne-a făcut fii iubiți ai Lui și ne-a îndumnezeit. Acelui Stăpîn cine-l slujește, scapă de toate cursele diavolului, calcă pe balaur și pe

scorpie și biruiește toată puterea cea potrivnică; că nu numai va rușina pe necurații împărați, pe boierii și pe tiranii cei ce se închină idolilor și diavolilor, ci și templele celor ce se cinstesc de dînșii le va sfărîma".

Apoi, în vorba aceea maica, vărsînd lacrimi din ochi și umplîndu-se de dumnezeiescul dar, a început proorocește a-i spune înainte cele ce aveau să fie: "Rogu-mă ție, zicea dînsa, fiule iubite, rogu-mă ca un dar să-mi faci, pentru toate durerile și ostenelile mele cele pentru tine, fiindcă sosește o vreme cumplită și aproape este prigonirea cea cu mare mînie și îngrozire; iată ai să fii dus, precum zice Domnul nostru, înaintea boierilor și împăraților pentru El. Această cinste să-mi faci, o! fiule, ca să suferi pentru Hristos cu îndrăzneală și cu bărbăție și să păzești tare și nemișcată mărturisirea Lui; iar eu nădăjduiesc spre Hristosul meu, o! inima mea, că degrab îți va înflori cununa mucenicească, spre cinste și spre mîntuirea mai multor suflete.

Deci, gătește-ți inima ta spre nevoință mucenicească, ca nu nepregătit să te afle vremea nevoințelor; să știi că de folos este, ca să fii lămurit prin primejdii, ca aurul în ulcea și să nu te temi; căci vremelnică este pătımirea, dar veșnică răsplătirea. Degrab trece necazul, dar bucuria în

veci rămîne, puțină este aici necinstea, dar veșnică este la Dumnezeu slava. Îngrozirile tiranilor și bătăile sînt într-o zi, mînia împăraților împărătești batjocorită se face, și se vestejește slava lor; focul cel gătit de dînșii asupra mucenicilor lui Hristos se stinge, slava lor rugina o mănîncă și puterea lor piere.

Deci, nimic din acestea să nu te despartă de Hristos Dumnezeu, ci privește spre cer și de acolo, de la Dumnezeu, așteaptă-ți bine răsplătirea bogăției celei mari și veșnice. Teme-te de mărirea Lui, spăimîntează-te de judecata Aceluia, cutremură-te de ochiul Lui cel atotvăzător; căci celor ce se leapădă de El, focul cel nestins le este gătit și viermele cel neadormit; iar cei ce cunosc slava dumnezeirii Lui, nicidecum nu cad; pe aceia veselia cea negrăită, bucuria și mîngîierea îi așteaptă cu sfinții mărturisitori.

Aceasta, o! fiul meu preadulce, să-mi fie răsplătire de la tine pentru durerile mele, pe care le-am suferit prin nașterea ta, pentru ostenelile cele de la creștere, ca mărturisitor al Domnului să te săvîrșești tu, cel ce ai ieșit din pîntecele meu; atunci mă voi numi maică de mucenic și mă voi preamări întru suferințele fiului care pentru Hristos va pătimi. Deci, sîrguiește-te a pătimi pentru Cel ce a pătimit pentru noi, ca de multe

bunătăți să te învrednicești de la El, și eu prin tine mă voi învrednici de aceleași cu toți sfinții. Iată, eu, o! fiul meu, sînt lângă ușile sfîrșitului meu și această lumină nu-mi va răsări dimineața, iar tu lumină îmi ești întru Hristos și viața mea întru Domnul.

Pentru aceea mă rog ție, o! fiul meu, ca să nu mă rușinezi întru a mea nădejde, pe care o am în tine, ci ca, după cuvîntul apostolului, să mă mîntuiesc pentru nașterea de fii. Te-am născut, fiule, ca să pătimesc întru tine, ca și singur în trupul meu; sîngele cel luat din mine fără de cruțare să-l verși, ca pentru acela și eu să iau cinste. Dă-ți trupul la bătaie, ca printr-însele și eu să mă veselesc înaintea Domnului nostru, ca și cum singură aș fi pătimind pentru Dînsul. O femeie evreică, oarecînd șapte fii a adus lui Dumnezeu prin mucenie și într-acele șapte trupuri ale fiilor săi cu singur sufletul său pătimind, a rămas nebiruită.

Iar tu singur destul îmi vei fi spre slava Domnului meu, de te vei nevoi cu tărie întru credință. Iată mă duc de acum de la tine și voi merge înaintea ta la Dumnezeu. Cu trupul mă duc, iar duhul meu nu se va despărți de tine, ca împreună cu tine să mă învrednicesc a privi la scaunul lui Hristos, luîndu-mi înaintea Lui, prin pătimirile tale și prin nevoințele tale, cunună. Căci și rădăcina pomului

cea ascunsă sub pământ se rouează prin aceeași rouă, prin care se rouează și ramurile cele ce se văd pe pământ".

Astfel, fericita maică înaintea sfântului său sfârșit, învățînd pe fiul său cel iubit, cuprinzîndu-l și sărutîndu-i capul, ochii, fața, gura, pieptul și mîinile, zicea: "O! fericită sînt eu acum că sărut chip mucenicesc". Și după mai multe cuvinte ca acestea, plecîndu-se pe grumajii lui, și-a dat sufletul său în mîinile Domnului și a adormit cu pace.

Maica lui Clement murind cu moarte firească și fiind îngropată cu cinste, el a rămas copil cu totul orfan, avînd numai pe Dumnezeu tată și cuvintele mamei lui păzindu-le cu dinadinsul în inima sa. Iar Dumnezeu de obște al tuturor fiind purtător de grijă, Cel ce se îngrijește de orfani și de săraci, fericitului Clement ca unui mic copil i-a dat altă maică; pentru că era în aceeași cetate o femeie de bun neam, cinstită și bogată, cu numele tot Sofia, ca și mama lui, prietenă maicii lui Clement; acea Sofie viețuia după Dumnezeu, silindu-se la rugăciuni ziua și noaptea, și fiind fără fii, a luat pe acest fericit copil ca pe un fiu, adică pe Sfîntul Clement, și ca pe un firesc al său copil îl iubea, avînd toată grija de el.

Într-acele vremi s-a făcut o foamete foarte mare în Galatia și lepădau păgînii elini pe copiii lor pe drumuri, neavînd cu ce să-i hrănească, căci și ei singuri de foame se sfîrșeau. Atunci Sfîntul Clement aduna pe acei copii în casa Sofiei, maicii sale de-a doua, și din averile ei îi hrănea, îi îmbrăca, îi învăța și la Sfîntul Botez îi aducea; deci, a făcut hrănitoare de săraci și școală în casa Sofiei, încît era maică a mulți copii întru Dumnezeu, mai bună decît cei ce i-au născut pe ei trupește; pentru că-i hrănea pe ei duhovnicește, crescîndu-i întru creștineasca credință.

Iar Sfîntul Clement, în anii cei tineri ai vîrstei sale, cîștigînd înțelepciune de bărbat desăvîrșit, a început din tinerețe a-și omorî trupul său cu postul și cu înfrînarea, viețuind monahicește; căci din mîncările ce se făceau, de la carne se înfrîna și se hrănea numai cu semințe și băutura îi era apă, întru care lucru se asemana sfinților trei tineri, ale căror trupuri deprinzîndu-se cu postul, nevătămate au rămas de focul cel îndoit, adică cel dinăuntru, al poftii firești și cel din afară al cuptorului celui arzător. Atunci, într-acele părți nefiind mulți creștini, fericitul Clement era între dînșii ca un dumnezeiesc luminător, care la mulți răsărea lumina cunoștinței de Dumnezeu. Însă acum venise vremea ca lumina cea luminoasă să fie pusă în sfeșnic; căci Sfîntul Clement, prin

faptele bune luminînd, avea să se suie la treapta preoției, ca astfel pe mai mulți luminîndu-i, să-i povățuiască la calea mîntuirii.

Deci, prin dumnezeiasca purtare de grijă și voință și prin alegerea cu un glas al tuturor creștinilor celor din Galatia, a fost pus mai întîi citeț, apoi diacon și prezbiter; iar după doi ani a fost ridicat la treapta episcopiei, deși era tînăr, avînd numai 20 de ani. Și s-a făcut ca al doilea Daniil, care, fiind tînăr, a întrecut cu înțelepciunea și cu faptele cele bune pe cei bătrîni și a arătat cum că bătrînețile nu în numărul anilor se cinstesc, ci în viața cea îmbunătățită și întru înțelepciune.

Sfîntul Clement, luînd dregătoria episcopiei, nu numai pe copiii pe care îi adunase îi învăța carte, ci era învățător și celor bătrîni, aducîndu-i pe elini la creștinătate și botezîndu-i și în toate zilele înmulțind Biserica lui Hristos. După aceasta a început a se împleti cununa mucenicească, care s-a început astfel. Tiranul Dioclețian, luînd împărăția Romei (284-305), în anul dintîi al stăpînirii sale, a trimis scrisori în toate părțile stăpînirii Romei, pe la boierii și la voievozii săi, ighemoni și la domni, și pe la marii cetăților, poruncindu-le ca să ucidă și să piardă cu diferite chinuri pe toți cei ce cheamă numele lui Hristos.

În acele scrisori ale sale îngrozea pe acei dintre boieri și dintre voievozi, care n-ar împlini cu osîrdie porunca lui privitoare la pierderea creștinilor. Deci, însemna asupra unora felul chinului și al morții, iar celor sîrguitori spre a chinui, le făgăduia bogății și cinste. Atunci toți de prin țări și cetăți, împărăteștii slujitori, pe de o parte temîndu-se de îngrozirea împărătească iar pe de alta vrînd ca fiecare să-i placă și să ia de la dînsul cinste, arătau multă sîrguință, ca să piardă de pe pămînt numele creștinesc.

Într-acea vreme în părțile Galatiei a venit un antipat, Dometian, care căuta cu dinadinsul, după poruncă împărătească, pe creștini spre ucidere. La acela a fost clevetit de cei necredincioși Sfîntul Clement, episcopul Ancirei, cum că oprește închinarea la zeii cei mari și că aduce la Hristos al său pe mulți. Atunci Dometian a poruncit îndată ca, prinzîndu-l pe Clement, să-l aducă la sine; și-l ispitea mai întîi cu momitoare și amăgitoare cuvinte, ca să-l atragă pe sfînt la a sa păgînatate, zicîndu-i: "Clevetirile cele despre tine aduse la noi, socotesc că nicidecum nu sînt adevărate. Pentru că fața ta și chipul tău cinstit, cum și obiceiul cel blînd te arată că ești om ales, de bun neam, înțelept și cunoscător, iar cele zise despre tine de unii sînt nebunii copilărești. Deci, singur spune-ne cele despre tine, pentru că de la tine singur mai cu

înlesnire vom ști adevărul, de ne vei grăi nouă ceva din înțelepciunea ta". Sfântul episcop a grăit către dînsul: "A noastră înțelepciune și cunoștință este însăși Înțelepciunea, Hristos, Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu Tatăl, Care a zidit toate și de la Care noi, chiar grăirea și înțele-gerea o avem".

Zis-a tiranul: "Iată fără nădejde ne-ai mîhnit pe noi, începînd a grăi acestea ci te sfătuiesc ca, lepădînd acele cuvinte nefolositoare, să aduci jertfe zeilor noștri, știind că pe toți cei ce defaimă pe zei, îi așteaptă chinuri, iar pe cei ce-i cinstesc și se închină lor îi așteaptă cinste; pentru care pe noi înșine să ne ai spre pildă, căci prin cinstirea acelora ne-am suit la o dregătorie mare ca aceasta și le mulțumim pentru facerea de bine a lor, cinstind pe cei ce-i cinstesc pe ei, și chinuind pe cei ce nu vor să se închine lor".

La aceste cuvinte ale antipatului sfîntul rîzînd, a zis: "Noi, o! antipate, din cuvintele tale înțelegem cele potrivnice, pentru că ale voastre daruri le socotim ca o deșertăciune, cinstea ca o necinste și dregătoria cea mare ca o robie; și iarăși, necinstea, îngrozirile, chinurile, ca o dulceață și mîngîiere le avem, căci prin ele ne unim cu Dumnezeu. Acestea tu știindu-le, să nu nădăjduiești că ne vei întoarce de la dreapta credință, nici cu făgăduirea cinstei și a darurilor și nici cu îngrozirea chinurilor".

Niște cuvinte ca acestea ale sfântului au pornit spre mînie pe Dometian, care căutînd mai mînios asupra sfântului, i-a zis: "Eu, precum văd, te-am făcut mîndru, vorbind cu blîndețe către tine. Și nu este de mirare, precum am auzit despre tine că petrecînd totdeauna cu copii, asemenea ca dînșii ai înțelegere copilărească; dar acum de nu vei milostivi pe zei cu jertfe, să știi că te voi pedepsi cu moarte, însă nu cu o moarte ca aceea de care nădăjduiești, adică să mori repede; ci, mai întîi vei suferi multe feluri de chinuri, apoi vei muri cumplit, cu cea mai grea pedeapsă, și vei pieri în așa fel ca să fii și altora spre pildă; ca și alții să se învețe prin înfricoșata ta pierzare!".

Sfîntul Clement a răspuns: "Deoarece mi-ai adus aminte de copii, apoi să știi că eu am avut sîrguință a să învăț pe copii înțelepciunea aceea pe care n-o au nici bărbații care sînt mai bătrîni și mai înțelepți între voi; căci adevărata înțelepciune a lui Dumnezeu se tănuiește de cei înțelepți și cunoscători ai lumii acesteia și se descoperă pruncilor; drept aceea, mă laud și-i adeveresc că aduc jertfe înțelegătoare și cuvîntătoare Dumnezeului meu, iar nu ca ai voștri jertfitori, care aduc pîraie de sînge și prin care fără de minte cinstiți pe zeii voștri. Iar eu, cînd îmi voi vărsa sîngele pentru Dumnezeul meu, îl voi auce ca jertfă Lui, însă prin aceasta, în parte voi răsplăti

Domnului meu pentru vărsarea sîngelui Său pentru mine; căci Hristos, Împăratul meu, m-a răscumpărat cu cîinstul Său sînge".

Zicînd acestea mucenicul, cu multă îndrăzneală, antipatul lepădîndu-și blîndețea sa mincinoasă, și-a arătat amărăciunea și nebunia sa firească și a poruncit ca să-l spînzure gol pe sfîntul de un lemn și să strujască trupul lui.

Deci, făcînd aceasta, slujitorii strigau asupra mucenicului, a nu defăima împărăteștile porunci; apoi făcînd adînci brazde pe trupul sfîntului, ca pe o holdă, și căzînd de pe dînsul mai multe părți ale trupului, se vedeau toate cele dinăuntru încît și ochilor, care vedeau acea înfățișare, le era greu de suportat; dar el nu s-a mișcat cu mintea, nici nu și-a schimbat fața, nici n-a scăpat vreun cuvînt nesuferit, nici glas de durere n-a grăit, nici n-a gemut, fiind chinuit atît de greu, ci era mai tare și mai îmbărbătat decît cei ce priveau la niște chinuri ca acele ale lui, și se vedea chiar, că-l durea mai puțin decît pe chinuitorii lui.

Apoi, cu mare vitejie mulțumea dătătorului de nevoință, lui Hristos Dumnezeu, și privind spre ceruri cu fața veselă zicea: "Slavă Ție, Hristoase, lumina și viața mea, suflarea și bucuria mea; mulțumesc Ție, o! Dătătorule de viață, că m-ai

învrednicit de o mîntuire ca aceasta, acum se va veseli sufletul meu în calea mărturiilor Tale; dulce îmi este toată osteneala pentru dragostea Ta, Tie se cuvine slavă, că mă întărești cu răbdarea; că mîna ta cea atotputernică ai întins-o spre mine, păcătosul, izbăvindu-mă din mînia antipatului, de mîinile chinuitorilor mei, că singur ești scăparea tuturor celor întristați".

Astfel rugîndu-se sfîntul, chinuitorii săi au slăbit și au rămas în nelucrare; iar antipatul, văzînd pe cei ce slăbiseră, a zis către mucenic: "Socotești că prin răbdarea ta m-ai biruit și că după un ceas s-au ostenit slujitorii?" Sfîntul răspunse: "Eu nu socotesc așa, ci cred și nădăjduiesc spre Hristos, care este în mine, că El a biruit, biruiește și va birui pe tot potrivnicul".

Atunci antipatul a poruncit la alți slujitori să înconjure pe ucenic și să-i zdrobnească trupul mai rău decît cei dintîi; și au chinuit astfel pe pătimitorul cel nebiruit multă vreme, pînă ce și aceia au slăbit și au ajuns ca morții. Antipatul privind la ei, și pe de o parte mirîndu-se, iar pe de alta rușinîndu-se pentru slăbiciunea slujitorilor săi, a poruncit să pogoare pe mucenic de pe lemn; iar sfîntul era în așa chip, încît a-l vedea era de spaimă și nici a-l atinge cu mîinile nu se putea; pentru că era cu totul zdrobit, încît se vedeau

numai oasele singure sîngerate și abia se cunoștea că este om.

Antipatul, văzînd că nu sporește nimic cu chinurile, a început iarăși a vorbi către mucenic cu cuvinte blînde, dar el precum se cădea ostașului celui viteaz al lui Hristos, grăind către chinuitor multe împotrivă, l-a pornit iarăși spre mînie. Și a strigat Domețian, zicînd: "Cu adevărat omul acesta este sfadnic, bateți-l peste față și peste gură; căci acele părți ale trupului îi sînt încă întregi și pentru aceea grăiește cu îndrăzneală; deci, ca să fie asemenea cu restul trupului bateți-l fără de cruțare. Și l-au bătut slujitorii pe sfîntul peste față și peste gură cu palmele, încît a căzut la pămînt de loviturile cele tari; dar și zăcînd la pămînt, l-au bătut cu pietre peste gură, fără milă, sfărîmîndu-i și dinții.

Mucenicul, bucurîndu-se, zicea: "O! antipate, îmi faci mai mult cinste, decît mă chinuiești; căci și pe Domnul meu Iisus Hristos L-au lovit peste gură și l-au bătut peste obraz și eu nevrednicul de aceleași m-am învrednicit acum. Ștefan, întîiul mucenic, fiind ucis cu pietre, și eu cu acelea m-am împodobit; mi se face răcorire în chinuri, căci mă văd pe mine căci sînt următor patimilor Hristosului meu, și îmi par ușoare toate durerile, că mă învrednicesc de mare cinste cu cei mai mari

și mai buni decît mine, făcîndu-mă părtaș patimilor".

Tiranul, mirîndu-se de o mărire de suflet ca aceea a mucenicului, a poruncit să-l ducă în temniță, apoi, părăindu-i-se că nu va putea să meargă singur, fiind atît de zdrobit, căci tot trupul îi era o rană, a poruncit slujitorilor să-l ducă de mîini și de picioare, iar sfîntul gonind pe cei ce voiau să-l ia și să-l ducă, s-a sculat singur cu puterea lui Hristos, cîntînd și zicînd: *"Iar untdelemnul păcătosului să nu ungă capul meu"*. Antipatul auzind aceasta, a zis către cei ce ședeau cu dînsul: "O! cîtă răbdare și putere este în omul acesta! Astfel s-ar cădea să fie ostașii noștri împărătești, ca să fie mai presus de toate primejdiile; nu mi de cade ca să-l mai judec din nou, ci îl voi trimite la împăratul Dioclețian, că numai singur acela va putea să-l biruiască, fiind iscusit în tiranii; căci totdeauna scornește astfel de chinuri și ucideri, încît toată cetatea Romei se cutremură de judecățile lui".

După puține zile, sfîntul tămăduindu-se, cu darul lui Hristos, și însănătoșindu-se fiind în temniță, antipatul l-a trimis la Roma, la împăratul Dioclețian, scriind toate cele despre dînsul. Iar sfîntul fiind dus de ostași, cînd ieșea din cetate, se ruga la Dumnezeu, zicînd: "O! Dumnezeule, Împărate al cerului și al pămîntului, și a toată

lumea; Cel ce singur toate le împlinești și de nici un loc nu te depărtezi, în mîinile Tale dau cetatea aceasta, păzește-o pe ea, precum și sufletele cele ce sînt într-însa și cred întru Tine. Ferește Biserica nevătămată, ca să nu risipească cîinii și lupii turma Ta cea mică, care este într-însa; să nu pierzi, nici să împruținezi oile Tale cele cuvîntătoare, ci mai ales înmulțește-le pentru slava numelui Tău celui sfînt, și pe mine să nu mă deosebești cu totul de cetatea aceasta; ci în cale și întru nevoie, fiind cu mine, iarăși să mă întorci aici; Cel ce ai întors pe Iacob la casa tatălui său și l-ai izbăvit din mîinile lui Isav și oasele lui Iosif din Egipt ai poruncit poporului tău ca să le scoată și să le aducă și să le pună în mormîntul părinților; astfel mă rog Împărăției Tale să economisești a mă întoarce iarăși în patria mea, ca să se preamărească numele Tău în vecii vecilor".

Astfel rugîndu-se, îl duceau în cale. Și ducînd pe sfînt la Roma, l-au pus de față înaintea păgînului împărat și se mira împăratul, văzînd luminoasa față a mucenicului și tăria lui cea trupească; apoi nu voia să creadă scrisoarea lui Domețian, prin care îl înștiința, că niște pătimiri ca acelea a răbdat creștinul acela, pentru că-l vedea cu trupul sănătos, vesel la față, ca și cum niciodată n-ar fi răbdat vreo primejdie. Și-l întreba: "Tu ești vestitul Clement, care ai răbdat atîtea chinuri?".

Apoi a poruncit să pună în jurul sfântului, multe feluri de materii amăgitoare și înfiorătoare: de o parte argint și aur mult, scrisori împărătești, care dădeau mucenicului mari dregătorii, haine de mult preț, toată bogăția și podoaba; iar de altă parte unelte de chinuri, mâini de fier și unghii, paturi de fier, brice ascuțite, cărbuni aprinși, căldări, coifuri înfocate, țepi, roate, lanțuri grele și mulțime de unelte de chinuire fără de număr. Unele ca acestea împăratul punând înaintea și spre mucenicul căutînd, i-a arătat cu mîna aurul și darurile cele bogate, zicîndu-i: "Acestea, zeii noștri le dăruiesc ție, dacă cunoscîndu-i pe ei, vei începe a-i cinsti cu închinăciuni și cu jertfe".

Sfîntul și-a întors ochii de la acelea, ca de la niște lucruri proaste, necurate, rele și nevrednice de vedere, apoi a zis cu suspinare: "Să fie acelea cu zeii voștri spre pierzare". Iar împăratul cu groază căutînd, a arătat cu mîna spre uneltele de chinuire, zicînd către sfînt: "Acestea sînt pregătite celor ce nu cred în zeii noștri".

Viteazul mucenic al lui Hristos i-a răspuns: "Dacă tiraniile tale, precum ți se pare, sînt înfricoșate, apoi ce socotești de chinurile acelea, pe care le-a gătit Dumnezeu în iad celor ce nu cred în El? Deși se văd darurile voastre a fi luminoase, minunate și cinstite, pentru cei ce cugetă cele pămîntești, cu

mult mai mari însă sînt cele ce se dau în ceruri și pe care le-a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc, *pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit, și la inima omului nu s-au suit.*

Aurul și argintul sînt lucruri neroditoare aflate de oameni spre împodobirea cea din afară, care prin foc și prin fier se prefac, de rugină și de frecare se mănîncă, de tâlhari se jefuiesc și de hoți se fură; hainele cele luminoase sînt lucrul viermilor, mîncarea moliilor, sau lînă luată cu sila de pe dobitoacele cele necuvîntătoare; iar de cei ce le fac pe ele, de aceia se cuvine mai mult a ne mira, decît de voi care vă împodobiți cu acelea; căci prin meșteșug făcînd cineva un lucru din materie, îl prefac, dar numai lucrătorii, ca niște proști, se trec cu vederea, iar cei ce se împodobesc cu lucrul lor, aceia se mîndresc și se înalță, de la dobitoace împrumutîndu-și slava.

Iar bunătățile bunului nostru Dumnezeu sînt neîmprumutate de la nimeni și sînt ale Lui adevărate și neschimbate și cu a Lui voie, iar nu cu meșteșug omenesc; acelea au slavă nemăsurată și luminare veșnică, încît nici de schimbarea vremii celei lungi nu se tem, nici moliile nu le mănîncă, nici rugina nu le strică și nici în vecii cei fără de sfîrșit nu pot să se învechească".

Dioclețian a zis: "Rău înțelegi; drept aceea mă sîrguiesc ca să te aduc la cunoștința zeilor și de aceea vorbesc cu tine cu blîndețe, îndemnîndu-te să nu nădăjduiești spre omul cel muritor, căci Hristos, pe care voi îl cinstiți, acela de la iudei multe chinuri răbdînd, mai pe urmă a fost ucis și a murit; iar zeii noștri sînt nemuritori și niciodată n-au pățimit ceva".

Sfîntul a răspuns: "Adevărul grăiești, împărate, că zeii voștri sînt nemuritori și nepătimași, căci cum puteau să moară, nefiind vii niciodată? Și cum puteau să pătimească ceva, fiind nesimțitori? Și să știi aceasta, că prin tăiere, prin batere, prin cioplire s-au făcut, de mîini omenești; pentru că zeii voștri cei de piatră, cu fierul și cu ciocanul au fost bătuți, cei de lemn, cu toporul și cu cuțitul tăiați; cei de aur și de argint, prin foc vărsați; cei de aramă și de fier, făuriți cu ciocanul; și alte multe fără de cinste bătaii și dosădiri au luat, însă au rămas nesimțitori; deci, fără de moarte sînt, ca cei neviețuitori, și se sfărîmă ca cei ce n-au fost niciodată, iar Domnul meu și Dumnezeu Iisus Hristos, după firea omenească a voit să moară cu trupul, ca să mîntuiască lumea și însăși moartea s-o calce cu puterea Sa dumnezeiască și făcînd-o aceasta, a înviat a treia zi, și nouă viață ne-a dăruit".

Dioclețian, auzind vorba cea liberă și îndrăzneată a sfântului, s-a mâniat foarte și a poruncit ca, legîndu-l gol de o roată, să-l întoarcă și să-l bată cu toiege de fier. Deci, întorcîndu-se roata, cînd sfîntul era deasupra, îl băteau cu toiege, iar cînd era jos, unde într-adins locul era strîmt, acolo de roată se freca, încît și oasele într-însul se sfărîmau și carnea, care crescuse după cele dintîi chinuri, s-a rupt.

Astfel multe ceasuri fiind chinuit, mucenicul lui Hristos se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi și ușurează-mă în chinuri, luîndu-mi cumplitele dureri, căci spre Tine nădăjduind, m-am dat la rănire. Ajută-mi, precum altă dată ai ajutat pe Apostolul Tău, Sfîntul Pavel, și-mi vezi trupul meu rănit cu amar. Căci doresc să fiu întreg și sănătos, spre slava și mărturisirea Sfîntului Tău nume și spre primirea celor mai multe chinuri pentru Tine. Spre rușinarea și neslăvirea păgînilor, întărește-mă întru numele Tău, căci spre Tine nădăjduiesc, dătătorule de viață al meu".

Astfel sfîntul rugîndu-se, roata a stat nemișcată și cei ce o întorceau au slăbit, iar sfîntul, cu nevăzută mîină dezlegîndu-se, stătea întreg cu tot trupul și sănătos. Unele ca acestea văzîndu-le mulți din poporul care se adunase acolo, strigau cu mirare: "Mare este Dumnezeuul creștinilor!". Iar Sfîntul

Clement fiind cu adevărat viță a viei lui Hristos, mai înainte însemnând cu duhul strugurii cei gândiți, ce erau să iasă din nevoințele lui cele mucenicești, cu mare glas înălța laudă lui Dumnezeu, zicînd:

"Mulțumesc Ție, Dumnezeule, Tatăl Cel ceresc, că mi-ai dăruit să pătimesc în această cetate mare, pentru Unul născut Fiul Tău, Cel ce a pățimit pentru noi și Și-a vărsat preascump Sîngele Său pentru răscumpărarea noastră, pe Care Petru L-a propovăduit, Pavel L-a vestit, cel de un nume cu mine, Clement L-a preamărit și Onisim L-a mărturisit. Ei au murit, pătimind pentru Dînsul, iar acum se proslăvesc în ceruri și se cinstesc de mulți pe pămînt și încă după aceasta se vor cinsti de mai mulți, mai mult decît împărații pămîntești, iar împărații cei credincioși se vor închina lor".

Acestea le grăia sfîntul, spunînd mai înainte vremea cea viitoare, în care închinarea de idoli se va stinge, ca un întuneric, iar credința lui Hristos va răsări ca soarele și va lumina toată lumea. Aceste cuvinte ale sfîntului au ars ca o săgeată pe păgînul împărat Dioclețian, pornindu-l spre mai mare mînie, căci nu luase întru nimic aminte la minunea ce se făcuse cu puterea lui Dumnezeu. Ci orbit fiind de răutate, se sîrguia spre chinuirea cea

tiranică, poruncind să-l bată cu fiare groase peste gură pe sfânt și să-i sfărîme dinții.

Dar sfântul, și în bătaia aceea, nu înceta a grăi, întăritînd pe tiran, deși slujitorii îl îngrozeau, poruncindu-i să tacă, dar ca arama, care cu cît se bate mai mult, cu atît dă mai mare sunet, așa și mucenicul lui Hristos, cu cît îl îngrozeau, sfărîmîndu-i cu fierul dinții și gura, cu atît striga cu mai mare glas, grăind cele ce erau spre slava lui Dumnezeu și spre înfruntarea mîndrului tiran. Apoi, ostenindu-se și Dioclețian și slăbind de mînie, a poruncit ca, legîndu-l pe mucenic peste tot trupul cu lanțuri de fier, să-l arunce în temnița de rînd a poporului.

Deci, șezînd sfântul în temniță, a venit la dînsul după ceasul de seară, mulțime de popor, bărbați și femei, bineînțelegătoare, care fuseseră cu fiii lor la priveriște și văzuseră bărbăția lui; aceia căzînd cu un suflet la picioarele lui cele sfinte, cereau Sfîntul Botez. Iar sfîntul mulțimea lui Dumnezeu că se înmulțea numărul mărturisitorilor Lui, după atîta prigonire cumplită și învățîndu-i îndată despre sfînta credință în Hristos, i-a botezat pe toți, de la mic pînă la mare, pentru că în temnița aceea era apă destulă, și cîntau cu bucurie: *Fericiți, căroră s-au iertat fărădelegile și căroră s-au acoperit păcatele.*

Dar la miezul nopții, o lumină mare a străbătut din cer spre temnița aceea și toți, căutînd în sus, au văzut pe un tînăr frumos, strălucind cu haina ca fulgerul, zburînd cu aripi întinse și pogorîndu-se spre sfîntul mucenic. Apoi, apropiindu-se de el, i-a dat în mîini o pîine curată și un pahar de vin și îndată s-a făcut nevăzut, încît toți stăteau cu spaimă, mirîndu-se de ceea ce vedeau. Sfîntul Clement, cunoscînd că acela este Trupul și Sîngele lui Hristos, a făcut obișnuitele rugăciuni și a împărțit la toți cei botezați împărtășirea Tainelor celor dumnezeiești, tocmai cînd se lumina de ziuă.

Și veneau la dînsul în toate zilele credincioșii, aducînd cu ei pe alții la Sfîntul Botez. Așa se înmulțea turma lui Hristos, iar temnița se făcuse ca o biserică în care se înălțau laude lui Dumnezeu, lucru pe care văzîndu-l străjerii, au spus împăratului. Deci, într-acea noapte, venind ostașii din porunca împăratului au prins pe toată mulțimea credincioșilor care se adunaseră la sfîntul, și i-au scos afară din cetate, ca pe oi la junghiere; apoi întreba pe fiecare mai înainte la tăiere: "Te vei lepăda de Hristos, ca să rămîi viu?"

Nu era însă nici unul care să se înfricoșeze de moarte, căci toți voiau să moară pentru Domnul; și au fost tăiați atunci pentru Hristos o mulțime de bărbați, femei și copii, afară numai de un tînăr,

care a scăpat din mâinile celor ce-i tăiau, nu temîndu-se de moarte, dar voind să pătimească mai mari chinuri pentru adevă-ratul Dumnezeu. Numele tînărului acestuia era Agatanghel, despre care se va spune îndată.

După aceasta Dioclețian, aducînd înaintea judecății sale pe Sfîntul Clement și cercetîndu-l mult, l-a chinuit cumplit. Mai întîi l-a bătut tare cu vine de dobitoc, multă vreme, apoi spînzurîndu-l, îl strujea cu unghii de fier, pînă ce i s-au golit oasele, fiindu-i tot trupul strujit. Și a zis sfîntul către tiran: "Acest trup pe care îl strujești nu este cel ce a ieșit din pîntecele maicii mele, că acela de mult este strujit cu totul de către Dometian antipatul, iar într-acesta nou m-a îmbrăcat Ziditorul Hristos; dar de vreme ce vă sîrguiți a-l struji, apoi cred Hristosului meu, că mă va îmbrăca iarăși în acest trup, pentru că El poate aceasta, căci nu lipsește olarului tina ce-o găsește din destul pentru trebuința lui".

Apoi, tiranul a poruncit să-i ardă coastele cu făclii. Sfîntul răbda toate cu bucurie, pentru Iisus cel preadulce. Și mirîndu-se Dioclețian de răbdarea și de tăria mucenicului, a zis către ai săi: "Pe mulți am chinuit dintre ticăloșii creștini, dar pe nici unul n-am văzut așa de nebiruit; deci, îl voi trimite în Nicomidia, la Maximian, ca pe un lucru nou și

niciodată văzut și auzit, ca să se minuneze de trupul lui cel nebiruit de chinuri; căci mi se pare, că nici el n-a văzut niciodată un om așa de puternic la minte și tare cu trupul!".

Atunci a poruncit că să-l pună legat în corabie și să-l ducă în Nicomidia, la judecata celuiilalt împărat, Maximian, scriindu-i despre toate cele ce a răbdat Clement de la dînsul, în Roma, și despre cele suferite de la Dometian în Ancira. Deci, ieșind sfîntul din Roma, îl plîngeau creștinii cei credincioși; unii îi sărutau mîinile și picioarele, alții se ungeau cu sîngele lui și nu puteau să se despartă de dînsul, încît cu sila de-abia l-au lăsat să intre în corabie, făcînd rugăciune lui Dumnezeu pentru dînșii și pentru el.

Intrînd sfîntul în corabie, cel de mai sus pomenit Agatanghel, care a scăpat noaptea din mîinile ostașilor, cei ce au ucis cu săbiile turma lui Hristos, afară din cetate, acela apucînd mai înainte, a intrat pe ascuns în corabie și aștepta pe Sfîntul Clement. Și cînd a fost adus, a căzut la picioarele lui cele sfînte, spunîndu-i că este botezat de dînsul. Apoi l-a înștiințat despre pierderea credincioșilor și despre fuga sa; că pentru aceea a venit la dînsul, ca împreună cu el să pătimească toate chinurile și să moară pentru Hristos Domnul.

Sfântul Clement s-a bucurat de fericitul Agatanghel și de o osîrdie ca aceea a lui, cum și de dragostea către Hristos Dumnezeu, socotind venirea lui la sine ca venirea îngerului lui Dumnezeu. Apoi a dat mulțumită tuturor și a cerut de la El întărire și ajutor, ca să dea tînărului copil bărbăție și putere să rabde pînă la sfîrșit și să se învrednicească de cununa cea mucenicească.

Plecînd sfinții, petreceau în rugăciuni ziua și noaptea, dar nu aveau hrană nicidecum, și nici nu se îngrijea de aceasta Sfântul Clement, pentru că zicea: "Eu avînd în inima mea ca pîine pe Iisus Hristos, nu voi flămînze, și avînd ca apă vie darul lui Hristos, nu voi înseta în veci". Văzînd ostașii pe Clement cu Agatanghel nemîncînd, nici bînd multe zile, s-au milostivit și le-au dat lor pîine și apă, iar ei le-au mulțumit de acel lucru bun; dar hrană și băutură de la dînșii n-au luat, spunîndu-le că ei sînt hrăniți de Dumnezeu, purtătorul de grijă al tuturor, pentru că îngerul Domnului, noaptea le aducea hrană din cer și îi întărea.

Mergînd multe zile, au sosit la insula ce se numește Rodos, și ieșind mulți din corabie în cetate, ca să-și cumpere bucate, a rugat sfântul pe oaspeții cei rămași ca să-i libereze că să meargă în biserica creștină să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine ale Făcătorului de viață,

adică cu Trupul și Sîngele lui Hristos, pentru că era în ziua aceea duminică. Iar episcopul insulei aceleia, iubitorul de Dumnezeu, Fotin, auzind despre Sfîntul Clement, a venit cu clerul său și cu alți creștini și au rugat pe mai marele ostașilor ca, dezlegînd din lanțuri pe Clement, să-l libereze la dînșii, cu ucenicul Agatanghel, pentru un timp oarecare; făgăduindu-le ca fără zăbavă, să-l aducă iarăși în corabie.

Deci, au eliberat pe Sfîntul Clement după rugămintea episcopului, și l-au dus pe sfînt într-o biserică mică, deoarece creștinii pe timpul acela erau în insulă puțini; apoi poruncind episcopul ca să se facă citire din dumnezeieștile cuvinte ale Evangheliei, a deschis un cleric cartea și a început a citi cuvintele acestea: *Să nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă.* Acestea auzindu-le sfînții, și-au ridicat ochii în sus cu suspinuri, iar creștinii cei ce stau în biserică uitîndu-se la dînșii au plîns, așa că au umplut biserica de lacrimi.

Apoi a rugat episcopul pe Sfîntul Clement ca să săvîrșească dumnezeiasca Liturghie și cînd sluzea el, unii din clerici, asemenea și din popor, care erau vrednici, au văzut pe disc că era un cărbune foarte mare, din care ieșea o negrăită lumină ce lumina pe sfîntul și pe cei ce stau înaintea; iar prin

altar au văzut pe sfinții îngeri zburînd în văzduh; dar cei ce au văzut o minune ca aceea, au căzut cu fețele la pămînt și nu îndrăzneau să se uite la sfînt, iar după săvîrșirea sfintei slujbe, a luat Fotin, episcopul, în casa sa pe sfinți. Deci, pe mulți bolnavi îi aducea și îi apropia de Sfîntul Clement, nu numai din credincioși, ci și din necredincioși, și pe care mucenicul lui Hristos, cu rugăciunea și cu semnul Crucii, îi tămăduia.

Pentru aceea, mulțimea de elini au început a mărturisi, la arătare, pe Hristos, că este adevăratul Dumnezeu și au dorit Botezul. Iar ostașii văzînd că mult popor se adună la Sfîntul Clement, s-au temut ca să nu ia de la dînșii pe cel legat și lor să le facă rău. Iar pentru aceea l-au dus în corabie și iarăși l-au pus în lanțuri, dar l-au petrecut credincioșii cu multe lacrimi și cu tînguiri, nevrînd să se despartă de el; apoi, dînd sfinților sărutarea cea mai de pe urmă și legăturile lui Clement sărutîndu-le, s-au întors, ostașii silindu-se ca să plece mai iute de acolo; suflînd vîntul spre ajutor, au trecut repede Marea Egee și au sosit în Nicomidia.

Maximian, păgînul împărat din Nicomidia, primind scrisoarea de la Dioclețian și pe mucenic văzîndu-l, s-a mirat de răbdarea cea mare a lui și de bărbăția cea nebiruită, apoi, temîndu-se să-l întrebe pe el

singur, ca să nu fie rușinat de dînsul, l-a dat lui Agripin ighemonul, spre cercetare, iar el singur se prefăcea a se îndeletnici cu alte lucruri împărătești. Deci, Agripin punînd înaintea judecății sale pe sfinți, a zis lui Clement: "Tu ești Clement?". Răspuns-a sfîntul: "Eu sînt robul lui Hristos". Iar ighemonul a poruncit să-l bată cu palme peste gură, zicîndu-i: "Pentru ce nu te numești rob al împăratului, ci al lui Hristos?".

Sfîntul, fiind bătut, a zis: "S-ar cădea și împăraților voștri să fie robi ai lui Hristos, și le-ar fi în pace împărăția lor și toate limbile sub picioare le-ar supune lor Hristos al meu". Iar ighemonul uitîndu-se la Sfîntul Agatanghel, i-a zis: "Tu cine ești, că nu este scris despre tine ceva în scrisoarea lui Dioclețian". Iar Agatanghel, privind spre cer, a zis: "Și eu sînt creștin, și m-am învrednicit de numele creștinesc prin acest slujitor al lui Dumnezeu, Clement". Zis-a ighemonul: "Deci, acela este vinovat al rătăcirii tale și morții celei cumplite". Și a poruncit ca pe Sfîntul Clement spînzurîndu-l gol, să-i chinuiască trupul lui, iar pe Agatanghel asemenea, să-l bată tare cu vine. Dar Sfîntul Clement în chinuri fiind, se ruga către Dumnezeu pentru Agatanghel, ca să-l întărească întru pătimiri.

După chinurile acelea, a poruncit tiranul ca pe amîndoi să-i arunce în temniță. Și erau în temniță o mulțime de alți legați, pentru multe feluri de pricini. Aceia văzînd rugăciunea sfinților cea cu dinadinsul către Dumnezeu, și văzînd că îngerii lui Dumnezeu au cercetat și mîngîiat pe robii lui Hristos, s-au umilit foarte mult; și, căzînd la picioarele lui Clement, se rugau ca să-i aducă la Dumnezeul lui; deci, s-a întîmplat acolo, după rînduiala lui Dumnezeu, că era apă destulă pentru Botez. Atunci, învățîndu-i pe ei Sfîntul Clement, i-a botezat pe toți, și deschizînd temnița cu rugăciunea, i-a eliberat pe ei, zicîndu-le: "Ieșiți, fraților, și vă mîntuiți din mîinile păgînilor; iar Domnul nostru Iisus Hristos să vă păzească pe voi".

A doua zi, înștiințîndu-se Agripin ighemonul despre liberarea celor legați, s-a supărat pe sfinți foarte rău, și pregătind priveliștea, i-a dat spre mîncare fiarelor; însă acelea n-au vătămat pe sfinți, ci se gudurau ca cîinii cei de casă, pe lîngă stăpînii lor. Atunci a poruncit ca să înfierbînte niște țepi și să le înfigă prin degetele lor pînă la coate; și aceasta făcîndu-le, le-a dat amară durere mucenicilor. Iar poporul care privea la ei, nesuferind o chinuire ca aceea, striga asupra ighemonului cu mînie, ca să libereze pe cei nevinovați.

Ighemonul, mai mult mîniindu-se, a poruncit ca alte țepi înfocate să înfigă în subțiorile lor, pînă la umere. Atunci poporul, nesuferind, a luat pietre și a aruncat asupra igheumonului, strigînd cu mare glas: "Mare este Dumnezeuul creștinilor".

Ighemonul, temîndu-se de gîlceavă și de tulburarea poporului, a fugit în casa sa. Apoi, sfinții mucenici, neîndrăznind nimeni să-i oprească, s-au dus la muntele ce se numea Piramis, unde obișnuiau elinii să aducă jertfă zeilor lor; și acolo, în templul idolesc șezînd, au sfărîmat pe idoli cu rugăciunea și au izgonit de acolo pe diavoli.

După cîteva zile, înștiințîndu-se despre dînșii igheumonul, cum că sînt acolo, s-a dus cu jertfătorii și cu ostașii săi, și acolo bătînd tare cu bețe groase pe sfinții mucenici, iar oasele lor fărîmîndu-le, i-au băgat în saci, pe fiecare separat, punînd pietre cu dînșii; apoi cosîndu-i i-au aruncat din munte în mare. Atunci, prăvălindu-se sfinții spre prăpastia muntelui, au căzut în mare și s-au înfundat în noianul cel adînc, încît toți îi socoteau ca pieriți.

Unii din credincioși, înștiințîndu-se despre înecarea sfinților, umblau pe mal, așteptînd ca marea, care, după obicei, aruncă pe morți, să arunce și trupurile sfinților mucenici; și iată văzură doi saci plutind pe mare; deci urcîndu-se într-o luntre, au mers acolo, apoi dezlegîndu-i, au

aflat pe sfinții răbdători de chinuri, vii și sănătoși, ca și cum nimic nu pătimiseră, și au preamărit pe Dumnezeu. Apoi, s-au odihnit pe mal în noaptea aceea și îngerii lui Dumnezeu cercetînd pe sfinți, i-au întărit pe ei cu hrană. Și făcîndu-se ziuă, au mers Sfîntul Clement și Sfîntul Agatanghel în cetate, și stînd în mijlocul tîrgului, spuneau popoarelor măririle lui Dumnezeu. Apoi, ridicîndu-și mîinile în sus, ziceau către Dumnezeu:

"Mulțumim, Ție, Doamne, Iisuse Hristoase că n-ai părăsit pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, ci ne-ai izbăvit de cumplitele chinuri; și n-ai veselit pe vrăjmașii noștri, ci ai preamărit întru noi numele Tău cel sfînt".

Deci, erau acolo doi orbi, unul avînd o mîină uscată, iar altul slăbănog, pe aceia îndată i-a tămăduit prin punerea mîinilor sale. Aceasta văzînd poporul, a început a aduce la dînșii pe bolnavii lor și pe cei ținuți de duhuri viclene și toți se tămăduiau, cu rugăciunile și prin atingerea mucenicilor; deci, se slăvea de popor cu mare glas numele lui Iisus Hristos.

Acestea văzînd Agripin, ighemonul, s-a mirat foarte mult și era întru nepricepere; apoi, ducîndu-se, a spus împăratului despre toate cele ce se făcuseră și se mira și împăratul foarte mult, căci cei ce se credeau pierduți în mare, s-au aflat vii. Și

înștiințându-se că Sfântul Clement este din Ancira de neam, a poruncit să-l trimită pe mucenic în patrie, zicînd: "Cetatea care l-a născut și l-a crescut, aceea să-l aibă și să-l pedepsească, precum voiește". Deci, a scris despre dînsul lui Curichie, ighemonul Ancirei, și luîndu-i ostașii pe amîndoi legați, i-au dus în Ancira.

Intrînd Sfântul Mucenic Clement cu bucurie în patria sa, zicea: "Slavă Ție, Dumnezeuule, că ai văzut smerenia mea; slavă Ție, Hristoase, că m-ai învrednicit a mai vedea cetatea în care m-am născut". Și i-au pus pe dînșii înaintea lui Curichie ighemonul. Iar el întrebîndu-i, i-a pus la chinuri pe dînșii; mai întîi cu scînduri de fier înfocate au ars coastele lor, apoi pe Sfântul Clement l-au legat de un stîlp și l-au bătut fără milă, încît și carnea lui a căzut. Iar pe Sfântul Agatanghel spînzurîndu-l, l-au strujit cu unghii de fier; apoi îi întrebau, batjocorîndu-i: "Nu simțiți dureri în trupurile voastre?"

Răspuns-a Sfântul Clement cu apostoleștile cuvinte, zicînd: *De se și strică omul cel dinafară, dar cel dinlăuntru se înnoiește*. Și a poruncit chinuitorilor, ca luînd un coif de fier foarte tare încins, să-l pună pe capul Sfântului Mucenic Clement; și făcîndu-se aceasta, ieșea fum grozav din nări, din urechi și din gura sfîntului. Iar el

răbdînd durerea cea negrăită a strigat către Domnul său, zicînd: "Izvorule cel nedeșertat, apa cea vie, ploaia cea mîntuitoare, tămăduiește-mă cu roua darului Tău; ne-ai scos pe noi din apă, izbăvește și de foc pe robii Tăi".

Astfel sfîntul rugîndu-se, îndată s-a răcit coiful acela de fier, lucru care văzîndu-l ighemonul Curichie, s-a înspăimîntat și nepricepîndu-se ce să le mai facă, i-a trimis în temniță și i-a scris împăratului Maximian, spunîndu-i despre ceea ce s-a făcut. Iar fericita Sofia, a doua maică a lui Clement, a venit în temniță noaptea, cu multă bucurie și cu lacrimi, veselindu-se de un fiu ca acela, care s-a arătat ales pătimitor al lui Hristos; și sărutînd rănile și legăturile amîndurora, a spălat și a șters sîngele lor, apoi, le-a legat rănile cu pînze curate și de toate cu de-amănuntul întreba pe Sfîntul Clement, unde, cum a pătimit și de la cine? Și le-a adus lor și hrană, apoi i-a întărit pe ei; și în toate nopțile venind, slujea legaților lui Hristos.

După cîtăva vreme, venind porunca de la împărat, ighemonul Curichie a trimis pe sfinții mucenici în altă cetate, ce se numea Amisia, la alt chinuitor mai cumplit, anume Dometie, care era slujitor împărătesc. Iar fericita Sofia a petrecut pînă departe pe sfinții mucenici, fiind cu copiii aceia, pe care Sfîntul Clement i-a hrănit în vreme de

foamete, în casa ei și i-a ținut la sine în loc de fii. Dintre aceștia unii, nevrînd să se despartă de sfinții răbdători de chinuri, au mers cu dînșii, legîndu-se cu dragostea cea către ei; iar pe drum i-au înjunghiat ostașii, avînd poruncă de la împăratul, care se înștiințase despre acei copii.

În Amisia sfinții răbdători de chinuri au fost aruncați de către Dometie într-o groapă cu var nestins, fiind vineri în ceasul al doilea din zi; și după ce a înnoptat, a venit o lumină din cer prea strălucită, care a luminat împrejur locul acela toată noaptea, iar sîmbătă, la al treilea ceas, s-au aflat vii și sănătoși.

Aceasta văzînd-o doi ostași, au crezut în Hristos și pe față au mărturisit că sînt creștini; pentru care, în aceeași sîmbătă s-au răstignit de păgîni, în ziua de șapte septembrie, iar numele lor erau: Fangon și Eucarp. Iar Sfinților Clement și Agatanghel a poruncit chinuitorul ca să le jupoaie pieile de pe spate și cu toiege să-i bată multă vreme, apoi, punîndu-i pe paturi de fier înroșite în foc, a poruncit să-i ardă cu pucioasă și cu smoală. Iar sfinții fără de vătămare, ca pe un pat moale împărătesc cu somn dulce au adormit, și au văzut în vedenie pe Hristos Domnul, venind cu mulțime de sfinți îngeri la dînșii, zicîndu-le: "Nu vă temeți, Eu sînt cu voi". Și deșteptîndu-se, au spus unul

altuia vedenia cu bucurie. Astfel pe paturile acelea au fost din destul arși. Iar cînd a văzut Dometie că nu se vatămă nici de foc, nepricepîndu-se ce să le mai facă, a poruncit ca să-i ducă iarăși în temniță.

Petrecînd sfinții multă vreme în temniță, au fost iarăși trimiși la împăratul Maximian, care atunci petrecea în Tars. Acolo mergînd ei, însetaseră pe drum, dar mai ales ostașii cei ce-i duceau pe ei slăbeau de sete, pentru că pămîntul acela era pustiu și fără apă; deci, cu rugăciunea au scos din pămînt uscat izvor de ape vii, și bînd toți, s-au răcorit, și cîtă apă le trebuia pe cale, au luat și ostașii.

Într-aceeași cale Sfîntul Clement rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu, ca adică în toată vremea vieții sale să fie chinuit pentru numele Lui cel sfînt, a avut o descoperire de la Dumnezeu; că împreună cu anii cei trecuți ai muceniei sale, pînă la sfîrșitul cel mai de pe urmă, are să petreacă 28 de ani neîncetate pătими, de care lucru s-a bucurat foarte mult sfîntul; căci cu dragostea cea negrăită a lui Hristos, Dumnezeul său, fiind cuprins, dorea ca pentru El în chinuri cumplite să petreacă lungă vreme și să moară de mii de ori.

Fiind duși sfinții înaintea lui Maximian împăratul, acesta se mira că erau vii pînă atunci și de atîtea

chinuri nebiruiți, întrebându-i, și aflându-i neînduplecați, a ars un cuptor înfocat ca altă dată Nabucodonosor în Babilon, și a aruncat într-însul pe ostașii lui Hristos. Dar petrecînd sfinții în acel cuptor o zi și o noapte, s-au găsit vii și întregi. Acea minune văzînd-o, mulți din popor au crezut întru Hristos. Apoi au aruncat în temniță pe sfinți și au petrecut într-însa patru ani; pentru că nădăjduia păgînul împărat, că supărîndu-se prin nevoia cea mare a temniței, mai cu înlesnire se vor pleca la păgîneasca lor credință.

Deci, împlinindu-se cei patru ani în temniță și împăratul judecînd că sînt nevrednici de cercetarea sa împărătească, iar cu fapta rușinîndu-se de vitejia sufletelor lor cea nebiruită, i-a încredințat unui ighemon, anume Sacherdon, foarte cumplit, care pe mulți creștini a pierdut cu înfricoșate chinuri, ca să silească pe legați la închinarea zeilor. Acesta luînd pe Sfinții Mucenici Clement și Agatanghel și nesporind cu cuvintele cele înșelătoare și groaznice, a poruncit ca pe cei legați să-i bată de niște lemne, și să le strujească trupul atît de cumplit, încît le-au strujit spatele și pieptul pînă la oase, și se vedeau numai oasele goale, căci carnea toată căzuse; și socotind tiranul că vor muri, îndată a poruncit să-i dezlege și să-i ducă în temniță.

Dar văzînd pe sfinți, că stau pe picioarele lor și la temniță mergeau singuri, s-a rușinat foarte, slăbind cu trupul de mînie și de rușine, încît abia se ducea pe mîinile slugilor sale la divan acasă; iar sfinții mergînd la temniță, cădeau de pe trupurile lor bucăți de carne cu sînge, iar credincioșii adunîndu-le de pe cale, ca o mare vistierie, cu cinste le păstrau la ei.

Înștiințîndu-se împăratul despre slăbiciunea lui Sacherdon, a rîs și a zis: "Iată slăvitul Sacherdon, care a biruit pe mulți creștini, acum este biruit de doi". Și sta de față într-acea vreme înaintea împăratului, un boier, anume Maxim. Acela l-a rugat pe împărat ca să-i dea pe mîini pe cei doi mucenici, pentru că se lăuda ca din două să facă una, sau să-i silească la jertfe, sau cu chinuri să-i omoare. Și poruncindu-i împăratul, a luat pe sfinți la sine, dar n-a început îndată a-i chinui, ci vorbind multe zile prietenește cu dînșii, îi îndemna să se închine zeilor lor; iar odată, chemîndu-i la el, le-a zis: "Bucurați-vă, o! bărbaților pe care vă iubesc zeii cei fără de moarte ca pe niște fii și se îngrijesc de voi, pentru că de multe ori mi-au spus în vis despre voi și pe față mi-au arătat, că vă veți întoarce la dînșii, de aceea au oprit pe chinuatorii voștri să nu vă piardă, pentru că așteaptă întoarcerea voastră, care acum este aproape; căci în noaptea trecută, marele între zei, Dionisos,

arătându-se, mi-a zis: "Să aduci pe acei doi bărbați la mine". Deci, iată, o! bărbaților, templul lui Dionisos deschis, altarul împodobit și jertfele gata; veniți să-i aduceți jertfe!".

Sfinții au răspuns: "Minți fără de rușine, o! judecătorule; căci zeii tăi, precum sînt muți la arătare, astfel nici în vis nu pot să grăiască ceva. Care Dionisos ți-a grăit ție? Căci aici la voi sînt doi idoli lui ai Dionisos: unul de piatră, iar altul de aramă, și de ți-a grăit cel de piatră, apoi noi îi proorocim, că degrab va veni vremea în care, sfărîmîndu-se bucăți, ori în zidul cel de piatră ce se zidește, vor fi puse ale sale pietre, sau în foc aruncîndu-se, în var se vor prefăce; iar de ți-a grăit Dionisos cel de aramă, acela va fi prefăcut în căldări și în alte vase mai necinstite".

Niște cuvinte ca acestea nesuferind Maxim să le audă, a început a-i chinui cumplit. Chinuirea era în acest fel: unelte ascuțite de fier, țăpuși, cuțite, piroane, sulițe și cîte a putut să afle mai ascuțite, le-a înfipt în pămînt foarte dese, cu ascuțișul în sus, și care erau înalte ca de un pas de picior. Pe acelea punînd pe Sfîntul Clement gol, cu fața în sus, a poruncit să-l bată deasupra cu bețe; iar Sfîntului Agatanghel, topind plumb mult, i l-a turnat pe cap. Și fiind bătut Sfîntul Clement cu bețe, pe piept și peste tot, de la cap pînă la

picioare, tot trupul a fost străpuns cu uneltele acelea ascuțite, și i-au străbătut alte fiare prin inimă, altele prin piept, altele prin măruntaie, iar altele trecînd printr-însul se vedeau vîrfurile deasupra.

După bătaia cea cumplită, poruncind tiranul să scoată din acel loc pe mucenic, mulți abia au putut cu mare nevoie să-l smulgă de acolo; deci, se uimea Maxim de o răbdare ca aceea și că atîtea chinuri nu pot să întoarcă pe mucenici către zei, nici să-i omoare, pentru că Dumnezeu Cel Preaînalt păzea într-însii suflarea lor în legătura trupească, spre mărirea numelui Său celui Sfînt și spre înfruntarea păgînilor; de aceea aruncară pe sfinți iarăși în temniță.

Înștiințîndu-se despre aceea împăratul Maximian, a judecat pe sfinți la veșnica închisoare, pînă ce singuri vor muri acolo. Încă și un boier, anume Afrodisie, de neam pers, aflînd de toate chinurile cele cumplite asupra creștinilor, a cerut voie la împăratul, ca să-i poruncească, să ia pe acei mucenici, ca să-i piardă, și luîndu-i, i-a dus în casa sa, apoi, punîndu-le înaintea masă îndestulată spre ospățare, îi silea să mănînce și să bea cu dînsul și să se veselească. Iar aceia i-au zis: "Noi ne hrănim cu cereasca hrană și băutură de care cel ce mănîncă și bea, nu flămînzește, nici nu

însetează niciodată, ci petrece în veci, veselindu-se". Iar Afrodisie, socotind spre ocara lui aceea, i-a zis: "Mîine voi găti vouă altă cină de care doriți, adică moartea cea mai cumplită".

Făcîndu-se ziuă, a poruncit Afrodisie ca să aducă două pietre de moară, să le spînzure de grumajii sfinților, și să-i poarte prin toată cetatea, spre batjocură. Atunci mulți din cei fără de minte luînd pietre aruncau spre tîrîți, iar cei mai mulți, mirîndu-se de pătimirile lor, îi socoteau că sînt fără de moarte și credeau în Hristos. După aceasta, prin judecata împăratului, au fost închiși în temniță veșnic, ca prin închisoarea cea lungă chinuindu-se, să piară. Și au petrecut sfinții în legăturile temniței mulți ani, pînă ce s-a apropiat săvîrșirea cea de 28 de ani, a vremii pătimirii, despre care i s-a vestit Sfîntului Clement, prin descoperire dumnezeiască, cînd l-a dus în Tars, la împăratul. Mulți din sfinții mărturisitori, începînd nevoița mucenicească, și-au sfîrșit alergarea, iar acești doi pătimitori încă pătimeau.

După Maximian împăratul (286-305), a luat împărăția Maximin Daia (305-313), și vărsîndu-se mult sînge creștinesc fără cruțare, iar străjerii temniței supărîndu-se pe Clement și pe Agatanghel că atît de mult sînt ținuți în temniță, au mers la împăratul Maximin, zicîndu-i: "Ce poruncești

asupra celor doi închiși, care de mulți ani chinuindu-se de împărați și voievozi cu toate chinurile cele mai cumplite, n-au murit, și pînă acum sînt în legături? Căci, deși fără căutare și îngrijire omenească, totuși sînt sănătoși și la fețe sînt bine, încît noi îi socotim că sînt fără de moarte".

Împăratul Maximin, mai întîi a hulit pe zeii săi cu felurite cuvinte necinstite, că n-au putut să scoată din vremelnica viață pe cei doi vrăjmași ai lor, care se luptau cu ei. Apoi, întrebînd despre dînșii cine și de unde sînt și înștiințîndu-se că sînt din părțile Galatiei, din cetatea Ancira, îndată a poruncit să-i trimită acolo lui Luciu, care într-acea vreme era ighemon în Ancira, cetatea Galatiei. Înștiințîndu-se sfinții despre aceea, s-au bucurat foarte, căci mult dorea Sfîntul Clement, ca în patria sa să-și săvîrșească alergarea nevoinei, pentru care rugase pe Stăpînul Hristos și și-a cîștigat cererea.

Deci, fiind duși sfinții în cetatea Ancira, i-au pus înaintea lui Luciu ighemonul, spre cercetare, dar el nu îndată a început a-i întreba pe ei, ci mai întîi, i-a pus într-o închisoare strîmtă, băgîndu-le picioarele în obezi și lanțuri de fier punîndu-le pe grumaz, pe mîini și pe tot trupul; apoi și pietre grele legîndu-le, nu puteau nici a se mișca cu trupul, nici a-și întinde picioarele.

A doua zi, aducînd pe Sfîntul Mucenic Agatanghel la judecată, la început îl amăgea pe el cu momiri, atrăgîndu-l către a sa rea credință, dar văzîndu-l neînduplecat cu mintea, a început a-l chinui; deci, a înfipt în urechile lui piroane de fier înfierbîntate în foc și străbătînd creierii lui, i-a venit mare întunecare, apoi fum a ieșit din gura și din nasul lui și cu făclii i-a ars coastele, după aceea, cu sabia i-a tăiat sfîntul lui cap.

Iar cîstitul trup al mucenicului luîndu-l cea mai sus pomenită, fericita Sofia, a doua maică a lui Clement, și învelindu-l cu pînză curată și cu aromate, l-a pus în peștera în care creștinii aveau o biserică mică; căci pentru prigonirea cea cumplită de la păgîni nu puteau credincioșii să-și aibă biserica lor în loc sfînt; de aceea, în peșteră își făcuseră biserică și acolo făceau slujbele lor lui Dumnezeu. Sfîntul Mucenic Agatanghel a pătimit de la diferiți tirani, de la doi împărați, adică Dioclețian și Maximian, iar de la ighemonii Agripin, Curichie, Dometie, Sacherdon, Maxim, Afrodisie și Luciu, și a sfîrșit nevoința pătimirii sale în cinci zile ale lunii noiembrie.

Înștiințîndu-se Sfîntul Clement despre sfîrșitul mucenicului și împreună pătimitorului său, Sfîntul Mucenic Agatanghel, s-a umplut de negrăită bucurie, că l-a trimis pe el Dumnezeu înaintea sa.

Și zăcînd cu fața la pămînt, fiind însărcinat de greutatea legăturilor, multă mulțumire a dat pentru Sfîntul Agatanghel, că l-a învrednicit a-și sfîrși alergarea, credința a-și păzi, toate chinurile cu bărbăție a le răbda, și în ceata sfinților mucenici, celor ce la cer dănuiesc, a se număra. Apoi se ruga și pentru sine, ca să poată pînă la sfîrșit a răbda și a sfărîma capul vrăjmașului celui viclean și cu bucurie a trece la sfîrșitul ceresc cel dorit.

După uciderea Sfîntului Agatanghel, Luciu, tiranul, a poruncit ca pe Sfîntul Mucenic Clement în toate zilele să-l chinuiască în temniță, iar chinuirea era astfel: cu toiege ascuțite bătea pe mucenic peste obraz și peste cap, dîndu-i cîte o sută și cinci zeci de lovituri în toate zilele. Iar aceasta s-a făcut sfîntului, de la cinci zile ale lunii noiembrie pînă la cinci ale lunii ianuarie; deci, ziua era bătut tare, încît și temnița aceea toată se roșea cu sîngele lui, iar noaptea cercetîndu-l darul lui Dumnezeu prin sfinții îngeri, îl vindeca de toate rănile acelea; și erau păgînii întru mare nepricepere, căci în fiecare zi venind și sănătos aflîndu-l, se mirau și mai amar îl băteau, rănindu-i capul și fața cu multe lovituri, pînă la 150, cît era rînduit.

Apropiindu-se praznicul dumnezeieștilor Arătări a Domnului, a venit de la împăratul în cetatea Ancira alt ighemon, anume Alexandru, în locul lui Luciu, căruia i se poruncise să meargă la împăratul.

Sosind noaptea în care avea să fie privegherea praznicului dumnezeieștilor Arătări, fericita Sofia aducînd la sine creștini, luînd pe slugi, pe copilele și pe copiii crescuți, au mers în temniță la Sfîntul Clement. Iar Dumnezeu a ajutat scopul credincioșilor, căci a adormit tare pe străjeri și numai unul nu dormea, dar acela era creștin tăinuit, care a deschis temnița celor ce veniseră; deci, intrînd înăuntru credincioșii, cu Sofia cea cu mintea bărbătească, au dezlegat pe sfînt din legături și luîndu-l, l-au dus în biserica cea din peșteră, și cu bucurie au prăznuit, mulțumind lui Dumnezeu.

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Clement a săvîrșit dumnezeiasca Liturghie, și toți s-au împărtășit cu dumnezeieștile Taine din sfintele mîini ale păstorului lor. Și a făcut arhiereul lui Dumnezeu multă învățătură poporului, în care a proorocit despre moartea sa, că degrab va fi ucis, apoi le-a zis: "Să nu vă temeți, fraților, că nimeni din voi nu va pieri, nici va pătimi ceva, nu vor răpi lupii pe nici unul, fără numai eu cu doi clerici, căci îmi voi

pune sufletul pentru Arhiereul cel mare Hristos, care și-a pus pentru noi sufletul Său".

Încă a proorocit și aceasta, că degrab va înceta prigonirea, apoi că închinarea de idoli se va stinge și va înflori sfânta credință, pentru că cerescul Împărat va ridica pe pământ un împărat, care, luminându-se cu Sfântul Botez, va lumina toate părțile stăpînirii Romei și o nouă Romă va ridica și va răsări pretutindeni dreapta credință. Aceasta proorocind sfîștitul mucenic turmei sale celei cuvîntătoare și înveselind sufletele lor, au mers la casa maicii Sofia, care pe tot poporul de la biserică l-a luat la sine, și le-a făcut ospăț mare; apoi a fost Sfântul Clement în casa ei pînă la 23 de zile ale lunii ianuarie.

Într-acea vreme, ighemonul Alexandru cercetînd lucrurile și ocîrmuirile poporului, s-a spus despre Clement, episcopul creștin, cum că noaptea a ieșit din închisoare și a făcut cercetare despre dînsul. Apoi, sosind ziua duminicii, a mers arhiereul lui Dumnezeu, Sfântul Clement, în biserica cea din peșteră, să săvîrșească dumnezeiasca Liturghie și s-au înștiințat despre dînsul păgînii, care au spus ighemonului. Iar el îndată sculîndu-se, a mers cu ostașii, care, intrînd înăuntru, au aflat pe Sfântul Clement stînd înaintea dumnezeiescului Păstor și aducînd jertfa cea fără de sînge. Și a poruncit

ighemonul unuia din ostași ca scoțînd sabia să lovească pe arhiereu peste grumaji.

Deci, lovindu-l ostașul, a căzut capul Sfîntului sfințit Mucenic Clement pe dumnezeiescul prestol și peste darurile cele puse înainte, apoi s-a roșit cu sîngele lui jertfa cea fără de sînge și tot Sfîntul Altar. Iar poporul credincios era într-o mare frică și spaimă, însă nu pentru dîșii, ci pentru păstorirea lor aveau jale și, ridicîndu-și glasurile, se tînguiau. Ighemonul a ieșit îndată afară, nefăcînd poporului nici un rău, numai pe doi clerici i-a tăiat în altar cu Sfîntul Clement, iar numele lor sînt: Hristofor și Hariton, diaconii. Atunci fericita Sofia luînd cinstitul trup al iubitului său, care-i era fiu cu numele, iar cu fapta duhovnicesc părinte și păstor, l-a îngrijit cu lacrimi și cu bucurie. Deci plîngea că s-a lipsit de el pe pămînt și se bucura că, săvîrșindu-și pătîmirea, a trecut la Hristos Domnul.

Apoi, Sofia l-a îngropat cu cinste, împreună cu amîndoi diaconii, cu tot poporul creștin care era acolo, aproape de mormîntul Sfîntului Mucenic Agatanghel, în biserica din peșteră, în 23 de zile ale lunii ianuarie. Astfel Sfîntul sfințit Mucenic Clement a sfîrșit nevoița cea lungă a pătîmirii sale, răbdînd 28 de ani în nenumărate și negrăite chinuri pentru Hristos.

Despre dînsul zice Nichifor Callist, istoricul grec, astfel: "De la zidirea lumii, pe toți cei ce pentru Dumnezeu au pătimit chinuri, ori în ce fel de chin, prin foc, prin fier, prin pietre, prin lemne și cei ce cu fiarele s-au luptat și prin închisori mult timp s-au chinuit și prin diferite feluri de morți, în pămînt, în apă și în văzduh s-au sfîrșit, și cei ce au fost pierduți de ger și de arșiță mare, și ori cu ce alte chinuri și pedepsiri s-au lipsit de viață, pe toți aceia i-au întrecut Sfîntul Clement împreună cu Sfîntul Agatanghel, prin pătimirile lor cele multe. De la unsprezece tirani, în diferite cetăți au pătimit. În Ancira, de la Dometian, antipatul Galatiei; în Roma de la împăratul Dioclețian; în Nicomidia de la ighemonul Agripin, iarăși în Ancira, de la voievodul Curichie; în Amisia de la Dometie, slujitorul împărătesc; în Tars de la împăratul Maximian; apoi, iarăși acolo de la Sacherdon ighemonul și de la boierul Maxim, după aceasta de la Afrodisie senatorul; și iarăși în Ancira, de la boierul Curichie, și în sfîrșit de la ighemonul Alexandriei.

Pentru că toți cei ce erau atunci chinuitori, îl trimiteau pe dînsul de la unul la altul, ca pe o minune nemaiauzită și văzută; căci, atît de mulți ani și prin atît de multe și diferite feluri de chinuri cumplite, a fost nebiruit și nemișcat, cu Agatanghel ucenicul său, întărindu-l Dumnezeu,

Domnul nostru Iisus Hristos, pentru slava numelui
Său celui sfânt, căruia dimpreună cu Tatăl și cu
Sfântul Duh, de la toată zidirea se cuvine toată
slava, cinstea și închinăciunea, în veci. Amin.

